

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

3 / 2004

ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Tuotannon kasvu
vahvistunut

Yritysten suhdannetilanne
kirkastunut kesän aikana

Kuluttajat yhä
luottavaisempia

TYÖMARKKINAT

Pitkäaikaistyöttömiä
aiempaa enemmän

VÄESTÖ

Maahanmuuttajia seudulle
vähän, vaikka koko
maahan heitä saapui
ennätysmäärä

LIIKENNE

Lentoliikenteen
matkustajamäärä
kasvanut huomattavasti

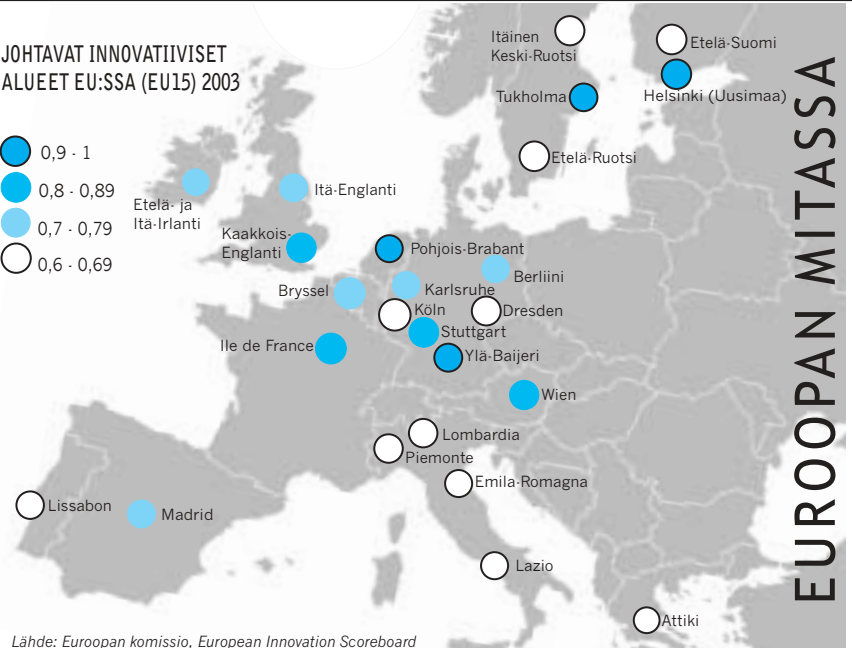
VALOKIILASSA

Timo Cantell
Helsingin juhlaviikot
suomalaisessa
festivaalitentässä

Ajankohtaiskatsaus seudun kehitykseen 2.9.2004

JOHTAVAT INNOVATIIVISET ALUEET EU:SSA (EU15) 2003

- 0,9 - 1
- 0,8 - 0,89
- 0,7 - 0,79
- 0,6 - 0,69

Uusimaa johtavia innovatiivisia alueita

Euroopan neuvosto asetti Lissabonissa vuonna 2000 päämääräksi EU:n muodostuvan maailman kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi tietoon pohjautuvaksi talousalueeksi kahden tulevan vuosikymmenen aikana. Tavoitteeseen pääsemistä mittaamaan kehitettiin eurooppalainen innovaatiomittausjärjestelmä (The European Innovation Scoreboard, EIS).

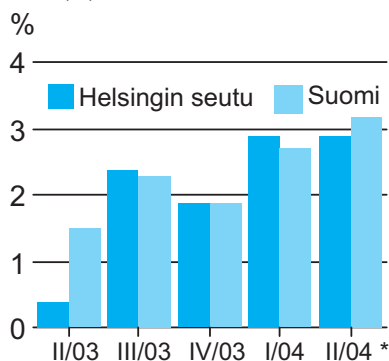
Mittauksissa käytettiin 13 pääindikaattoria. Ne oli jaettu neljään ryhmään: inhimilliset resurssit, uuden tiedon luominen, tiedon siirtäminen ja käyttöönotto sekä innovaatioiden rahoitus, tuotos ja markkinat. Inhimillisiä resursseja mitattiin muun muassa korkeakouluopiskelun ja elinikäisen oppimisen avulla. Uuden tiedon luomista tarkasteltiin esimerkiksi julkisella ja yksityisellä tutkimus- ja kehitystoiminnalla (R&D). Tiedon siirtoa ja käyttöönottoa kuvasivat innovaatiomenot teollisuus- ja palvelualan yrityksissä. Lopullinen innovaatioindeksin arvo on kansallisen ja alueellisen indeksin keskiarvo. Se tuo esiin alueelliset innovaatiojohtajat ottamalla huomioon niiden menestyminen sekä EU:n tasolla että maan sisäisesti.

Euroopan Unionin johtavat innovatiiviset alueet ovat Tukholma, Uusimaa, Ylä-Baijeri ja Pohjois-Brabant. Uusimaa ja Tukholma omaavat parhaiten koulutetun väestön ja ovat suuntautuneita palvelualoille. Ylä-Baijerissa ja Pohjois-Brabantissa on eniten patenteja sekä teollisuustuotantoa. Tässä käytetty aineisto perustuu vuoden 2003 syyskuun tietoihin.

ALUETALOUS JA ELINKEINOELÄMÄ

Tuotannon volyymi

Muutos (%) edellisestä vuodesta

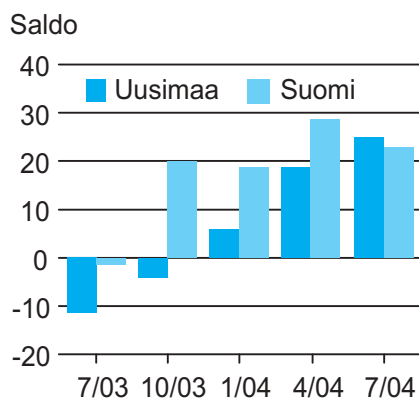
* ennakoarvio

Lähde: Tilastokeskus ja Seppo Laakso

Tuotannon kasvu vahvistunut

Tuotannon kasvu vahvistui Helsingin seudulla selvästi kuluvan vuoden alkupuoliskolla. Ennakoarvion mukaan tuotanto nousi lähes 3 prosenttia edellisvuodesta kuluvan vuoden toisella neljänneksellä. Kasvu oli samaa tasoa kuin ensimmäisellä neljänneksellä, jonka osalta edellisen katsauksen ennakoarvio korjautui hieman ylöspäin sekä Helsingin seudulla että koko maassa. Kasvu oli Helsingin seudulla suunnilleen yhtä nopeaa kuin koko maassa. Kasvun vahvistumisen taustalla oli ennen kaikkea positiivinen käänne teollisuustuotannossa. Sen ohella kauppa, rakentaminen ja kotitalouksien palvelut kasvoivat edelleen reippaasti. Vuodesta 2000 Helsingin seudun tuotanto on kasvanut noin 6 %, hieman vähemmän kuin koko maassa.

Teollisuuden odotukset suhdanne-näkymistä

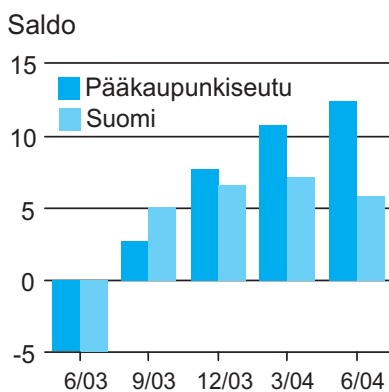
Lähde: Teollisuuden ja työnantajain keskusliitto (TT), suhdannebarometri

Yritysten suhdannetilanne kirkastunut kesän aikana

Lähtövelaisuuden suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa 25, kun huhtikuussa se sai arvon 19. Heikkenemistä odottaa vain 2 prosenttia vastaajista. Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen tuotanto on lisääntynyt selvästi alkukesän aikana. TT:n heinäkuussa 2004 tekemän suhdannetiedustelun mukaan tilauskirjat ovat viimeaikaisten uusien tilausten myötä jo yli normaalitason ja tuotantokapasiteetti on aiempaa paremmin käytössä. Henkilökunnan määrä on pysynyt viime kuukausina likimain ennallaan ja kannattavuus on vuoden takaista parempi.

Kotitalouksien odotukset Suomen talouskehityksestä 12 kuukauden aikana

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Tuotantokehitys on ollut viime kuukausina jopa hieman aiempia odotuksia parempaa. Tuotannon kasvun uskotaan jatkuvan ripeänä lähikuukausien aikana. Vuoden viimeisen neljänneksen kuluessa tuotannon lisäyksen arvellaan hieman hiipuvan, mutta kasvu jatkuu edelleen. Valmiiden tuotteiden varastot ovat tavallista pienemmät, saldoluku -9. Raaka-ainevarastot ovat laskeneet normaalin tasonsa alle, saldoluku heinäkuussa -5. Vientimäärät ovat kasvaneet selvästi viime kuukausien aikana. Uusia tilauksia odotetaan edelleen lisää, ja viennin kasvun odotetaan edelleen jatkuvan. Vientimäärien lisäys kuitenkin hidastunee vuoden loppua kohden.

Kysynnän heikkoudesta johtuva työvoiman määrän väheneminen on päättymässä, sillä viime kuukausien aikana henkilökunnan määrä on kausivaihtelu huomioon ottaen jo hieman lisääntynyt. Vuoden 2003 vastaavasta ajankohdasta Uudenmaan teollisuuden ja rakentamisen työvoima on edelleen supistunut, saldoluku -9. Teollisuuden ja rakentamisen investoinnit ovat vapaasta kapasiteetista johtuen edelleen laskusuunnassa, saldoluku vuoden takaiseen verrattuna -14. Yritysten tuotantokapeikat ovat vähentyneet Uudellamaalla viime aikoina. Heinäkuussa niitä ilmoitti 31 prosenttia vastaajista, kun huhtikuussa kapeikkoja oli 42 prosentilla yrityksistä.

Kuluttajat yhä luottavaisempia

Pääkaupunkiseudun kuluttajien luottamus talouteen oli kesäkuun indikaattorin (19,1) mukaan vahva vuotta aiempaan verrattuna (6,8). Koko Suomessa luottamusindikaattori oli 14,3 ja vuosi sitten 7,2. Viime vuoden loppupuolelta lähtien ovat pääkaupunkiseudun kuluttajat olleet näkemyksissään koko maata toiveikkaampia ja luottamus on kasvanut huhtikuusta kesäkuuhun huomattavasti enemmän kuin koko maassa.

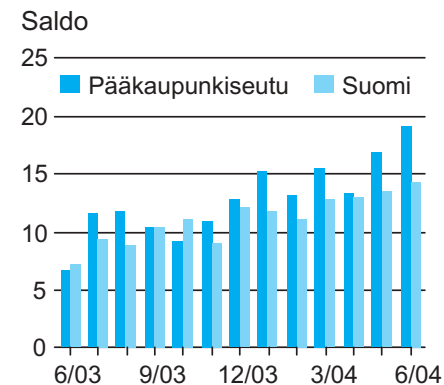
Oman taloutensa oletti kohentuvan tulevan vuoden aikana runsas kolmasosa pääkaupunkiseudun kuluttajista. Jonkin verran huonommaksi sen oletti muuttuvan noin 8 prosenttia. Indikaattorin arvo oli pääkaupunkiseudulla 15,5 ja 10,4 koko maassa kesäkuussa. Koko Suomessa oman talouden parantumista odotti 27 prosenttia ja heikentymistä lähes kymmenesosa kuluttajista.

Suomen taloudellisen tilanteen kohentumiseen luotetaan myös entistä vahvemmin. Sitä kuvaavan indikaattorin arvo oli kesäkuussa pääkaupunkiseudulla 12,5 ja -4,8 vuotta aiemmin, jolloin indikaattorin arvo oli viimeksi negatiivinen. Koko maassa vastaavat arvot olivat 5,9 ja -5,1. Näin ollen pääkaupunkiseudun asukkaiden näkemykset Suomen talouskehityksestäkin ovat huomattavasti muuta maata toiveikkaammat.

Runsas kolmasosa oletti työttömiä olevan vuoden kuluttua enemmän. Työttömyyttä kuvaavan indikaattorin arvo oli kesäkuussa pääkaupunkiseudulla -7,2 ja -8,9 koko Suomessa. Vuotta aiemmin odotukset tämän hetkisestä työttömyydestä indikaattorilla ilmaisten oli pääkaupunkiseudulla -27,8 ja -20,6 koko maan osalta. Työttömyyden kehityksenkin suhteen näkemykset pääkaupunkiseudulla ovat näin ollen muuttuneet muuta maata valoisimmiksi.

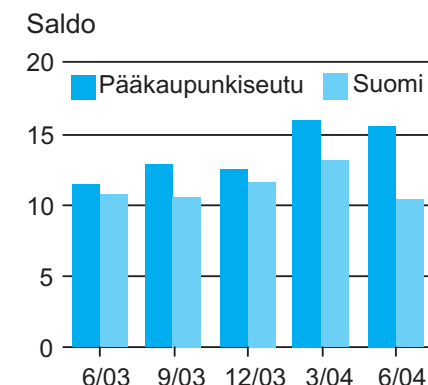
Säästämismahdollisuuksien suhteen sekä pääkaupunkiseudun että koko maan kuluttajien näkemykset olivat kesäkuussa melko lähellä toisiaan. Pääkaupunkiseudun saldoluku oli 55,7 eli noin 6 yksikköä koko maata enemmän. Vuosi sitten kyseisen indikaattorin arvo oli 48,4 pääkaupunkiseudulla ja 43,8 koko Suomessa.

Kuluttajien luottamusindikaattori

Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

Kotitalouksien odotukset oman talouden kehityksestä 12 kuukauden aikana

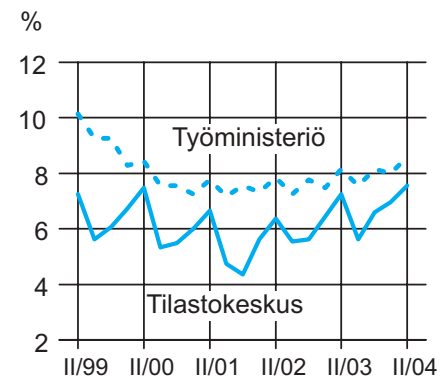
Lähde: Tilastokeskus, kuluttajabarometri

TYÖMARKKINAT

Helsinki kärsii työttömyydestä seutua enemmän

Työministeriön tietojen mukaan työttömyysaste oli kesäkuussa Helsingissä 9,9 prosenttia, Vantaalla 8,6 prosenttia, Espoossa 7,1 prosenttia ja kehysalueella 7 prosenttia. Koko Suomen työttömyystilanne oli kuitenkin heikompi, sillä työttömiä oli 11 prosenttia. Työttömyysaste oli noussut viime vuoden kesäkuuhun verrattuna vain hieman kaikilla muilla tarkastelluilla alueilla paitsi koko maassa, jossa se oli säilynyt ennallaan.

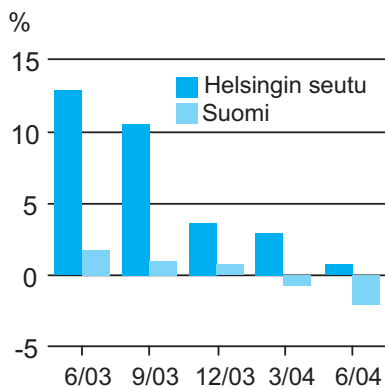
Työttömyysaste (%) Helsingin seudulla

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto ja Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Nuorisotyöttömyys

Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Tilastokeskuksen mukaan työttömyysaste oli Helsingissä 8,1 prosenttia ja Helsingin seudulla 7,6 prosenttia, joka oli prosenttiyksion alhaisempi kuin työministeriön ilmoittama luku. Koko Suomessa oli kesäkuussa työttömiä 10,4 prosenttia eli 276 000 henkilöä. Helsingin seudulla oli 52 900 työtöntä, joista 30 300 oli helsinkiläisiä.

Naisten työttömyysaste oli lähes samalla tasolla (7 prosenttia) sekä Helsingissä että Helsingin seudulla. Sen sijaan miesten työttömyysasteessa oli eroa, sillä Helsingissä se oli 9,1 prosenttia ja Helsingin seudulla prosenttiyksikön vähemmän. Viime vuoden kesäkuuhun verrattuna miesten työttömyys oli lisääntynyt Helsingissä puoli prosenttiyksikköä, mutta Helsingin seudulla se oli säilynyt entisellä tasolla. Koko Suomessa vähennystä oli prosenttiyksikkö. Naisten työttömyydessä oli lisäystä 0,7 prosenttiyksikköä. Lisäksi naisten työttömyys on lisääntynyt enemmän Helsingin seudulla kuin Helsingissä.

Nuorisotyöttömien määrä lähes ennallaan, mutta pitkäaikaistyöttömiä aiempaa enemmän

Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Helsingin seudulla kesäkuun lopussa 5 485 henkilöä. Koko maassa oli 41 687 työtöntä nuorta. Heidän määränsä oli laskenut parisen prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sen sijaan Helsingin seudulla sekä Espoossa lisäystä oli vajaa prosentti. Vantaalla nuorisotyöttömien määrä oli kasvanut 4 prosenttia. Helsingissä ja kehysalueilla tilanne ei juurikaan ollut muuttunut edellisvuodesta.

Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi koko Suomessa parilla prosentilla, mutta Helsingin seudulla lisäystä oli vähän yli 9 prosenttia. Kehyskunnissa ja Vantaalla kasvua oli noin 15 prosenttia. Espoossa yli vuoden työttöminä olleiden työttömien työnhakijoiden määrä nousi noin kymmenesosan. Helsingissä heidän määränsä kasvoi 6 prosenttia.

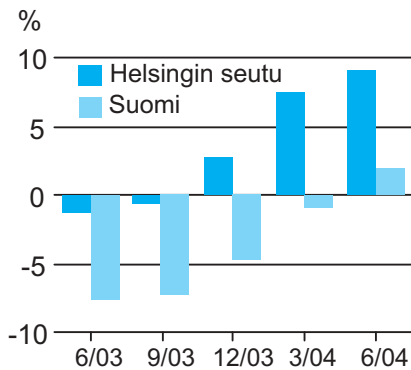
Kaiken kaikkiaan Helsingin seudulla oli noin 16 100 pitkäaikaistyötöntä, joista Helsingissä asui 9 000 henkilöä. Sekä kehyskunnissa että Espoossa ja Vantaalla heitä oli runsas 2 000. Helsingissä pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli samaa suuruusluokkaa kuin koko maassa eli lähes 3 prosenttia. Helsingin seudulla ja Vantaalla osuus oli vähän yli 2 prosenttia. Espoossa ja kehyskunnissa vastaava luku hieman alle 2 prosenttia.

Työvoiman ulkopuolella olevien määrän kasvu edelleenkin runsasta

Helsingin seudulla työvoiman ulkopuolella olevien määrä lisääntyi 4,4 prosenttia vuoden toisella neljänneksellä edellisvuoteen verrattuna. Heidän määränsä oli 255 000 henkilöä eli runsas neljäsosa seudun 15–74-vuotiaista työkäisistä. Koko Suomessa työvoiman ulkopuolella olevien määrä oli 1 273 800 ja lisäystä oli runsas kaksi prosenttia vuotta aiempaan ajankohtaan nähden. Heidän osuutensa työkäistä oli kolmasosa. Helsingin seudulla työvoiman ulkopuolella olevien määrä kasvoi 10 700 asukkaalla ja koko Suomessa 30 300 henkilöllä.

Pitkäaikaistyöttömyys

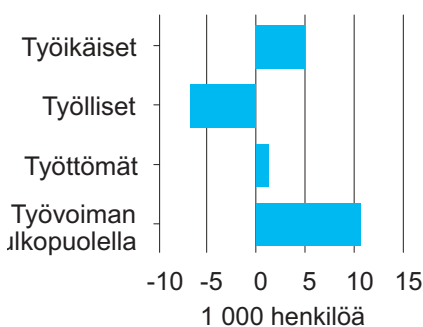
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Työkäisten (15–74 v.) määrä ja pääasiallinen toiminta Helsingin seudulla

Muutos (1 000 henk.) edellisestä vuodesta

Lähde: Työministeriö, työnvälitystilasto

Työllisyysaste (työllisten osuus 15–64-vuotiaasta väestöstä) oli Helsingissä 72,4 prosenttia ja Helsingin seudulla 73,7 prosenttia. Vuotta aiemmin työllisyysaste oli Helsingissä 74,0 prosenttia ja Helsingin seudulla 74,6 prosenttia.

Työllinen työvoima supistui Helsingin seudulla prosentin edellisvuodesta toisella neljänneksellä ja se oli 644 800 työntekijää. Edellisvuonna työlliseen työvoimaan kuului 68 000 henkilöä enemmän. Koko Suomessa työllisten määrä supistui vajaan prosentin ja heitä oli 2,4 miljoonaa henkilöä.

Helsingin seudulla eniten työllisen työvoiman määräänsä supisti rakentaminen, noin 14 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Tämän vuoden tammi–maaliskuuhun verrattuna rakennusalan työllinen työvoima oli kuitenkin kasvanut 5,4 prosenttia. Myös ravitsemis- ja majoitustoiminta vähensi työvoimaansa vähän yli 12 prosenttia. Rakentamisesta sai toimeentulonsa 33 400 henkilöä ja ravitsemis- ja majoitustoiminnasta 20 700 työntekijää. Suurin lisäys työvoimassa oli teollisuudessa, jossa lisäystä oli noin 8 prosenttia. Sen työntekijöiden määrä oli 84 400 kuluvan vuoden toisella neljänneksellä. Toiseksi suurin lisäys työllisessä työvoimassa tapahtui liike-elämän palveluissa, joissa kävi työssä 113 300 henkilöä. Lisäystä heidän määrässään oli vajaa 3 prosenttia eli 3 000 työssäkävijää.

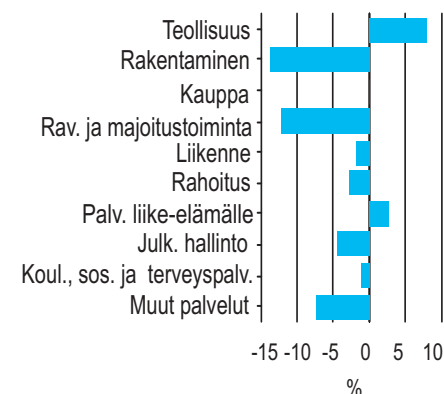
Ylityötunteja tehtiin entistä enemmän

Helsingin seudulla tehtiin työtunteja tämän vuoden toisella neljänneksellä noin 268 milj. tuntia, kun tehtyjen ylityötuntien määrä oli lähes 5 milj. tuntia. Tehtyjen ylityötuntien määrää kasvoi miltei 27 prosenttia ja työtuntien vähän alle 2 prosenttia.

Eniten ylityötunteja tehtiin Helsingin seudulla kaupan alalla ja teollisuudessa. Kaupassa ylityötuntien määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 40 prosenttia, kun teollisuuden ylityötuntien lisäys oli vajaa 3 prosenttia. Suurin ylityötuntien lisäys oli kuljetuksessa, jossa lisäystä oli 116 prosenttia.

Työllinen työvoima toimialoittain

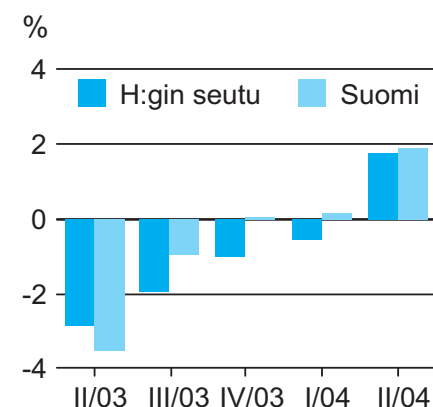
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Tehdyt työtunnit

Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

VÄESTÖ

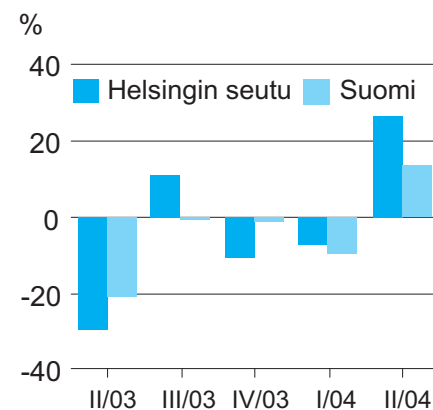
Muutto tuo lisää asukkaita kehyskuntiin

Helsingin väestö väheni kuluvan vuoden toisella vuosineljänneksellä 887 henkilöllä pääasiassa muuttotappion, 1 202 asukasta, vuoksi. Syntyneitä tosin oli 315 henkilöä kuolleita enemmän. Espoossa väestönkasvua oli 837, Vantaalla 361 ja kehyskunnissa lisäys oli 1 362 asukasta Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan.

Edellisvuoteen verrattuna Helsingissä syntyi toisella vuosineljänneksellä 60 vauvaa vähemmän ja kuolleita oli 34 asukasta enemmän. Suurin ero viime vuoteen oli muuttotappiossa, jossa oli 334 henkilön lisäys. Espoossa syntyi 26 vauvaa vähemmän ja kuolleita oli 23 henkilöä edellisvuotta vähemmän.

Ylityötunnit

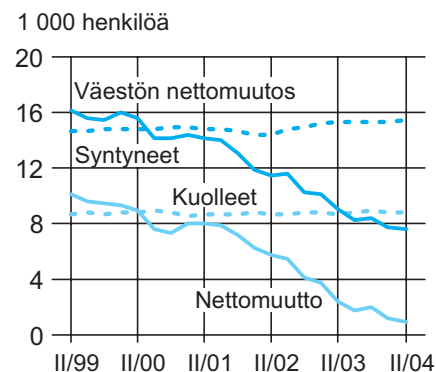
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Väestönmuutos ja sen osatekijät Helsingin seudulla

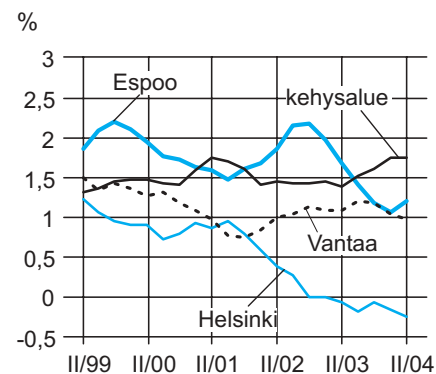
Liukuva vuosisumma

Lähde: Tilastokeskus, väestötilastot

Väestönmuutos Helsingin seudulla alueittain

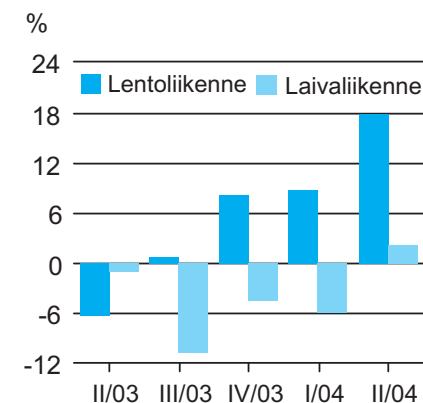
Väestönmuutoksen osuus (%) väestöstä

Lähde: Tilastokeskus, väestötilastot

Lento- ja laivaliikenteen matkustajat pääkaupunkiseudulla

Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Ilmailulaitos ja Merenkulkuhallitus

män. Vuoden 2003 toisella neljänneksellä Espoolla oli muuttotappiota 60 henkilöä, kun tämän vuoden vastaavan ajankohdan muuttovoitto oli 276 asukasta.

Vantaalla syntyvyydessä oli vuoden takaiseen lisäystä 66 vauvaa. Kuolleiden määrä oli lähes sama ja muuttovoitto oli vaihtunut muuttotappioksi (52 henkilöä). Kehysalueella uusia kansalaisia syntyi 81 viime vuotta enemmän ja kuolleiden määrä oli lisääntynyt 28 henkilöllä. Kehysalueen nettomuutto eli sinne muuttaneiden ja poismuuttaneiden erotus oli lähes samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin huhti–kesäkuussa.

Alkuvuoden kehityksestä voidaan todeta, että Helsingissä muuttotappio on yhä lisääntynyt. Espoossa muuttotappio on kääntynyt muuttovoitoksi. Vantaalla on alkuvuoden muuttovoitto on vaihtunut muuttotappioksi ja kehysalueella muuttovoitto on säilynyt entisellä tasollaan.

Maahanmuuttajia seudulle vähän, vaikka koko maahan heitä saapui ennätysmäärä

Koko Suomessa oli maahanmuuttajia 3 339 henkilöä ja maasta pois muuttaneita 1 440, joten muuttovoitto oli 1 899 henkilöä. Edellisen kerran vastaavaan määrään päästiin runsas kymmenen vuotta sitten. Helsingin seudulla ei kuitenkaan kyseessä ollut ennätysmäärä. Seudun ulkomainen muuttovoitto oli 215 asukasta, kun se vuotta aikaisemmin oli ollut 476 asukasta. Eniten muuttovoittoa saivat kehyskunnat (101 asukasta) ja Espoo, jossa tulomuuttajia ulkomailta oli 80 henkilöä lähtömuuttajia enemmän. Helsingissä ulkomainen muuttovoitto oli huhti–kesäkuussa 57 asukasta. Vantaa oli ulkomaisessa muuttoliikkeessä tappiollinen, sillä tulomuuttajia oli parikymmentä henkilöä lähtömuuttajia vähemmän.

LIIKENNE

Lentoliikenteen matkustajamäärä kasvanut huomattavasti, laivaliikenteessäkin lisäystä

Lentoliikenteen kansainvälisiä ja kotimaisia matkustajia oli Helsinki–Vantaan lentoasemalla huhti–kesäkuussa 2,8 milj. Vuotta aikaisemmin heitä oli 0,4 milj. vähemmän joten lisäystä on ollut lähes viidesosa.

Kansainvälisen laivaliikenteen matkustajamäärä oli 2,5 milj. Helsingin satamissa toisella vuosineljänneksellä. Laivamatkustajien määrä kääntyi nousuun huhti–kesäkuussa. Edelliseen vuoteen nähden kasvua oli parisen prosenttia.

HYVINVOINTI JA PAHOINVOINTI

Kotihoidontukea saavien perheiden määrä supistunut

Lakisääteistä kotihoidontukea saavien perheiden määrä supistui pääkaupunkiseudulla parisen prosenttia kuluvan vuoden toisella neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Helsingissä vähennystä oli eniten eli noin 3 prosenttia ja Espoossa laskua oli lähes prosentti. Vantaalla määrä säilyi suunnilleen ennallaan.

Koko pääkaupunkiseudulla kotihoidontukea saavia perheitä oli huhti–kesäkuun aikana noin 14 000, joista Helsingissä asui lähes puolet. Espoossa heidän lukumääränsä oli vajaa 4 000 ja Vantaalla vähän yli 3 000 perhettä. Kauniaisissa kyseisen tuen saajina oli noin 90 perhekuntaa.

Toimeentulotukea saaneita edellisvuotta vähemmän

Pääkaupunkiseudulla sai toimeentulotukea noin 46 000 henkilöä, joista helsinkiläisiä oli lähes 30 000 tämän vuoden toisella neljänneksellä kuukausikeskiarvona ilmaisten. Vantaalla heitä oli lähes 9 000 ja Espoossa hieman alle 8 000.

Eniten toimeentulon saajien määrä oli laskenut Helsingissä, jossa vähennystä oli noin 4 prosenttia. Espoossa laskua oli parisen prosenttia ja Vantaalla prosentin verran. Koko pääkaupunkiseudulla heidän määränsä supistui reilu 3 prosenttia.

Asumistuen saajia aiempaa enemmän

Yleisen asumistuen saajia oli vuoden toisella neljänneksellä Helsingissä lähes 24 000 eli 1 400 ruokakuntaa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Lisäystä oli noin 6 prosenttia kuten myös koko pääkaupunkiseudulla, jossa asumistukea myönnettiin vähän yli 36 000 saajalle.

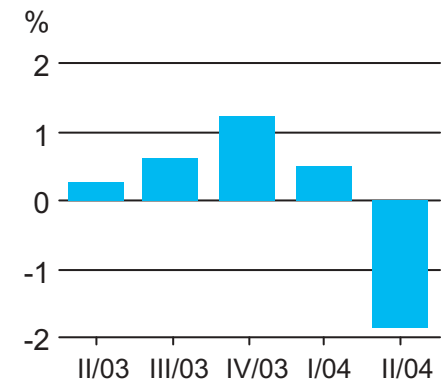
Vantaalla tuen saajia oli miltei 6 700 ruokakuntaa. Espoossa heitä oli viisisataa vähemmän ja määrä oli lisääntynyt noin 7 prosenttia. Vantaalla asumistuen saajien lukumäärä kasvoi parilla prosentilla. Koko pääkaupunkiseudun asumistukea saavien asuntokuntien osuus oli noin 8 prosenttia asuntokunnista. Sekä Helsingissä että Vantaalla osuus oli samaa luokkaa ja Espoossa prosenttiyksikön vähemmän.

Keski-ikäisten miesten kuolevuus lisääntyi, mutta kuolleiden osuus ikäryhmästä ennallaan

Keski-ikäisiä (40–64-vuotta) miehiä kuoli Helsingin seudulla kuluvan vuoden toisella neljänneksellä 335 henkilöä. Se oli 55 miestä vuotta aiempaa ajankohtaa enemmän ja lisäystä oli viidennes. Koko maassa kuoli 1 637 keski-ikäistä miestä ja prosenteissa ilmaistuna lisäystä oli lähes 8 prosenttia. Kuolleiden 40–64-vuotiaiden miesten määrä 1 000 ikäryhmän miestä kohti on kuitenkin säilynyt lähes samalla tasolla viime vuosina.

Kotihoidontuen saajat

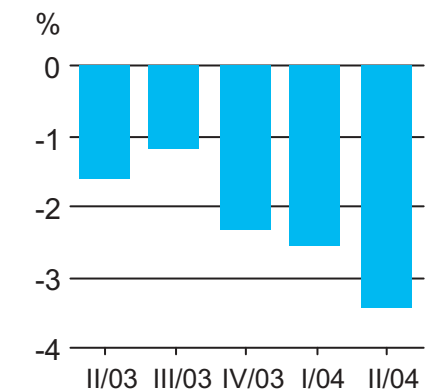
Muutos (%) edellisestä vuodesta

Lähde: Helsinki, Espoo ja Vantaa

Toimeentulotukea saavat henkilöt pääkaupunkiseudulla

Muutos (%) edellisestä vuodesta

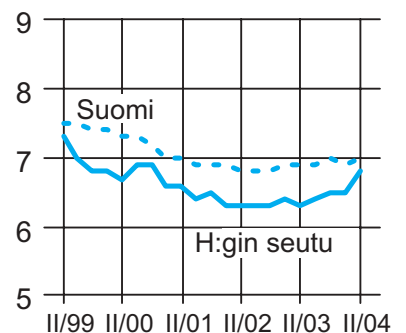

Lähde: Helsinki, Espoo ja Vantaa

Kuolleiden keski-ikäisten miesten osuus(%) 40–64-vuotiaiden miesten määrästä

Liukuva vuosisumma

promillea

Lähde: Tilastokeskus, väestötilastot

Helsingin juhlat viikot suomalaisessa festivaalientässä

Suomea voi pitää festivaalien luvattuna maana, jossa järjestetään väkilukuun nähden poikkeuksellisen paljon festivaaleja. Finland Festivals -ketjuun kuuluu 75 tapahtumaa, joissa vierailee lähes kaksi miljoonaa kävijää ja yli 20 000 esiintyjää. Ketjun jäsenten lisäksi maassamme on satoja muita suurempia tai pienempiä festivaaleja. Helsingin asema festivaalientässä on sikäli erikoinen, että sen festivaalitarjonta ei ole ollut kovin laajaa, mutta Helsinki ”tuottaa” runsaasti yleisöä ja järjestäjävoimia eri puolille maata. Toisin sanoen helsinkiläinen yleisö muodostaa tärkeän osan monien tapahtumien yleisöstä ja toisaalta Helsingissä asuu monien eri puolilla maata järjestettävien tapahtumien keskeisiä tuottajia ja taiteilijoita. Tilanne helsinkiläisten festivaalien osalta on sikäli muuttunut, että viime vuosina kaupunkiin on syntynyt runsaasti uusia festivaaleja ja tällä hetkellä lasketaan, että Helsingissä järjestetään vuosittain 37 kaupungin tukemaa festivaalia ja lisäksi tarjolla on monia muitakin merkittäviä kulttuuritilaisuuksia.

Helsinkiläisten festivaalien suurin, tunnetuin ja vanhin tapahtuma on Helsingin juhlat viikot, jonka historia yltää vuoteen 1951 ja tuolloin perustettiin Sibelius-viikkoihin. Toiminta ja ohjelmisto laajeni 1968, jolloin myös tapahtuman nimi muuttui Helsingin juhlat viikoiksi. Alkuvuosina ohjelmisto painottui klassisen musiikkiin, myöhemmin mukaan on tullut muita taiteenaloja ja tapahtumia, mm. Taiteiden yö vuodesta 1989 lähtien. Vuonna 1995 Juhlat viikkojen profiili muuttui merkittävästi, kun ohjelmistoon lisättiin etnisen musiikin ja lastenohjelmiston tarjonta, taidegallerioiden kierros, ilmaistapahtumien kirjo sekä tanssi- ja teatteriohjelmiston laajennus. Pyrkimys on ollut tehdä Juhlat viikoista näkyvä kaupunkifestivaali, joka tarjoaa monipuolisen kulttuurisen kirjon. Näkyvin merkki uudistumisesta oli Huvilateltan pysäytys Tokoinrantaan tapahtuman ajaksi. Juhlat viikot järjestetään vuosittain elo–syyskuun vaihteessa.

Juhlat viikot on lähes 310 000 hengen yleisömäärällään Finland Festivals -ketjun tapahtumista selkeästi suurin, sillä seuraavaksi mittavin tapahtuma, Kotkan meripäivät, kerää puolet vähemmän yleisöä. Kun tilannetta tarkastellaan myytyjen lippujen osalta, Pori Jazz, Seinäjoen Tangomarkkinat ja Savonlinnan Oopperajuhlat yltävät lähes samoihin lukemiin Juhlat viikkojen 60 000 myydyin lipun kanssa. Tapahtumia vertailtaessa on otettava huomioon niiden keskinäinen erilaisuus monella eri tapaa. Eräät festivaalit, kuten Puistoblues ja Tangomarkkinat, kestävät vain muutaman päivän, Savonlinnan Oopperajuhlat puolestaan useita viikkoja ja Juhlat viikot reilut kaksi viikkoa. Toisaalta eroa on myös festivaalien profiileissa sikäli, että monet suurimpiin lukeutuvista tapahtumista tarjoavat laajan ilmaistilaisuuksien kirjon, mikä luonnollisesti nostaa kokonaisyleisömäärää.

Taulukko 1. Kävijämäärät Helsingin juhlat viikoilla vuosina 1996–2003

	Maksulliset tilaisuudet	Ilmaistilaisuudet	Yhteensä
1996	69 270	20 100	89 370
1997	93 459	119 474	212 933
1998	40 391	205 853	246 244
1999	44 304	266 391	310 695
2000	41 907	279 965	321 872
2001	43 760	245 487	289 247
2002	48 270	247 335	295 605
2003	59 435	248 745	308 180

Suomalaisten festivaalien kokonaisyleisömäärä vuonna 2003 oli runsas 1,9 miljoonaa kävijää ja myytyjen lippujen määrä reilut 700 000. Juhlaviikoilla on merkittävä osuus festivaalientäällä, koska sillä on 16 prosentin osuus kaikista festivaalikävijöistä ja 9 prosentin osuus myydyistä festivaalilipuista Suomessa. Prosenttiosuuksien erot kertovat samalla Juhlaviikkojen ohjelmistoprofiilista sen, että ilmaistapahtumissa kävijöiden osuus kokonaiskävijämäärästä on suhteellisesti ottaen selvästi suurempi kuin monilla muilla festivaaleilla.

Juhlaviikkojen ohjelmistotarjonta on poikkeuksellisen laaja, sillä vuonna 2003 järjestettiin kaikkiaan 612 eri tilaisuutta. Määrää nostaa erityisesti Taiteiden yön kirjo sekä myös Lumotun tien taidegallerioiden sekä Art goes Kapakka -tapahtuman mittava tarjonta. Maksullisia tilaisuuksia oli kaikkiaan 167, ilmaisia 445. Juhlaviikot on ohjelmistotarjonnallaan selvästi suurempi kuin muut suomalaiset festivaalit, lähimmäksi tulee Kaustisen kansanmusiikkifestivaali 235 tilaisuudella.

Budjetti

Helsingin juhlaviikot sijoittuu 3,2 miljoonan euron budjetilla suurimpien joukkoon, joskin se jää selvästi jälkeen Savonlinnan oopperajuhlien budjetista. Juhlaviikkojen budjetin rakenne poikkeaa monista muista suomalaisista festivaaleista siten, että sponsorituloilla on poikkeuksellisen suuri osuus, vuonna 2003 kaikkiaan 29 prosenttia. Toisaalta valtion tuen sekä kaupungin osuus jää monia muita festivaaleja alhaisemmaksi ollen yhteensä 34 prosenttia. Lipputulosten ja oman rahoituksen osuus on puolestaan 37 prosenttia.

Yleisö

Juhlaviikkojen yleisö on hyvin monipuolista johtuen ohjelmatarjonnan laajuudesta. Maksullisissa tilaisuuksissa yleisö on pääkaupunkiseudun asukkaita korkeammin koulutettua ja korkeammassa sosioekonomisessa asemassa, ilmaistapahtumissa tilanne on tasaisempi. Koulutuksella on kuitenkin suuri merkitys yleisön hakeutumiseen kulttuuritapahtumiin: mitä korkeampi koulutus, sen suurempi todennäköisyys osallistua Juhlaviikkojen tarjontaan. Tämä pätee erityisesti maksullisissa tilaisuuksissa, ilmaistapahtumissa ero ei ole niin suuri.

Juhlaviikot tavoittaa varsin kattavasti eri ikäryhmät. Alidustettuina ovat kaikkein varttuneimmat, eli yli 65-vuotiaat henkilöt, ylidustettuina puolestaan keski-ikäiset vieraat. Ilmaistapahtumissa alle 30-vuotiaita käy heidän väestöosuuttaan enemmän, maksullisissa tapahtumissa puolestaan 40–59-vuotiaiden osuus on suurempi kuin heidän osuutensa pääkaupunkiseudun väestöstä.

Asuinpaikka

Helsingin juhlaviikkojen ajankohdaksi on vakiintunut loppukesä elo- ja syyskuun vaihteessa kattaen kahden viikon ja kolmen viikonlopun jakson kaikkiaan 17 päivän ajan. Tämä on pääkaupunkilaisen yleisön tavoittamisen kannalta sikäli otollinen ajankohta, että lomakausi on loppunut, työt ja koulut alkaneet, ilmassa uuden sesongin alkua. Toisaalta samaan aikaan eurooppalainen lomakausi jatkuu edelleen ja Helsingissä vieraillee ulkomaalaisia turisteja. Muualla maassa asuvien kannalta Juhlaviikot on kuitenkin sikäli erilainen, että se ei edusta tyypillistä kesäkauden festivaalia, johon voitai-

Taulukko 2. Suurimmat suomalaiset festivaalit kokonaisyleisömäärän perusteella vuonna 2003

Helsingin Juhlaviikot	308 180
Kotkan Meripäivät	150 000
Järvenpään Puistoblues	140 000
Pori Jazz Festival	130 000
Tampereen Teatterikesä	115 000
Kaustinen Folk Music Festival	113 000
Tangomarkkinat	100 704
Savonlinna	64 571
Imatra Big Band Festival	55 000
Eteläpohjalaiset Spelit	51 000

Taulukko 3. Suurimmat suomalaiset festivaalit budjetin mukaan vuonna 2004

	Miljoonaa euroa
Savonlinnan Oopperajuhlat	7,1
Helsingin juhlaviikot	3,2
Pori Jazz	3,1
Seinäjoen tangomarkkinat	1,9
Retretti	1,6
Provinssirock	1,6
Kaustinen Folk Music Festival	1,0
Kuhmon kamarimusiikki	0,9
April jazz	0,9
Tampereen teatterikesä	0,7
Turun musiikkijuhlat	0,6

siin osallistua osana lomamatkaa. Varsinkin arkipäivinä järjestettävät tilaisuudet saattavat olla pitkämatalaisten kannalta hankalia kohteita.

Juhlaviikkojen yleisön pääosan muodostavat pääkaupunkiseudun asukkaat. Vuoden 2002 vieraista kaksi kolmasosaa (66 %) tulee Helsingistä, 13 prosenttia Espoosta, 6 prosenttia Vantaalta ja prosentti Kauniaisista. Kaikkiaan siis 86 prosenttia yleisöstä tuli aivan lähituntumasta. Muualta Suomesta vieraita saapui 10 prosentin verran ja ulkomailta 4 prosenttia kävijöistä.

Eri tapahtumien välillä oli kuitenkin eroa, sillä esimerkiksi Ylipormestarin populaarikonsertissa Senaatintorilla helsinkiläisten osuus oli kaikkein pienimmillään 55 prosenttia ja suurimmillaan Kimmo Pohjosen konsertissa Huvilateltassa 83 prosenttia. Muualta maasta saapui eniten Taidehallin Maaria Wirkkalan näyttelyyn, jossa heitä oli viidesosa (21 %).

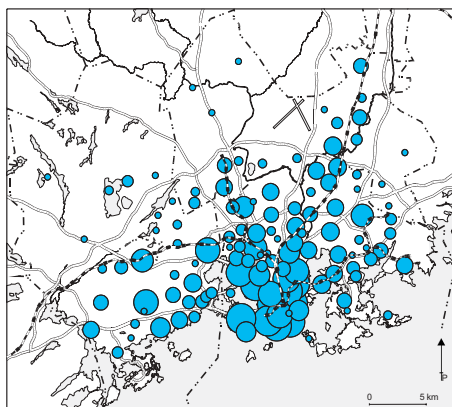
Ulkomaalaisten osuus on vuosien mittaan hieman noussut ja lisääntyvän turismin myötä pientä kasvua lienee odotettavissa jatkossakin. Erityisesti Helsingin kaupunginorkesterin konsertissa vuonna 2002 ulkomaalaiset vieraat herättivät huomiota, sillä heitä oli yleisöstä kaikkiaan 16 prosenttia. Ulkomaalaisia kävijöitä tulee Saksasta, Yhdysvalloista ja Britanniaista, ei niinkään lähinaapureista Ruotsista, Virossa tai Venäjältä. Ulkomaalaisten pääasiallinen syy tulla Suomeen ei suinkaan ole itse Juhlaviikot, mutta tilaisuuksissa käydään osana Helsinkiin kohdistuvaa matkaa.

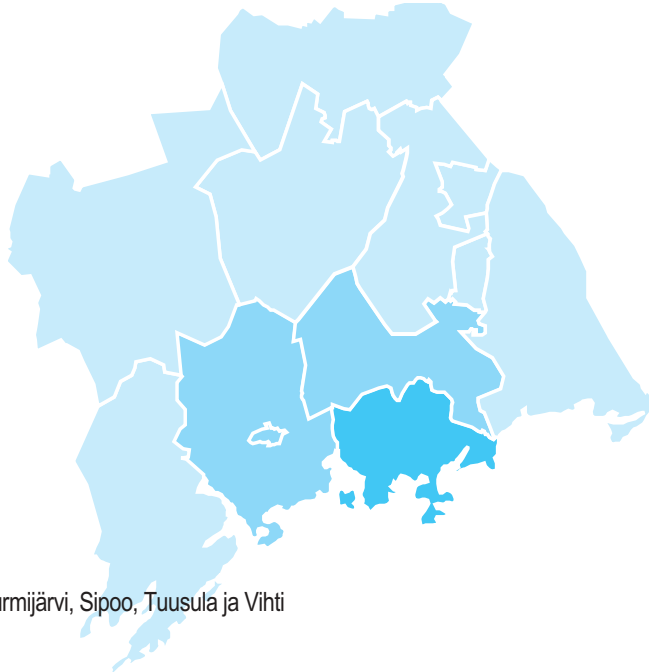
Kantakaupungin asukkaiden erityisasema

On mielenkiintoista, että helsinkiläisistä vieraista pääosa asuu Kehä I:n sisäpuolella ja vieläpä kantakaupungin ruutukaavoitetussa kivikaupungissa. Helsingin kantakaupungissa asuu noin 160 000 asukasta, mikä merkitsee 16,5 prosentin osuutta pääkaupunkiseudun asukkaista ja 28,5 prosenttia Helsingin asukkaista. Tämä maantieteellisesti varsin pienellä alueella asuva väestö on selvästi yliedustettuna lähes kaikissa kulttuuritapahtumissa Helsingissä. Helsinki-niemellä Töölössä, eteläisissä kaupunginosissa tai Kalliossa asuvat ovat kulttuurin kulutuksen ydinjoukkoa.

Eteläisen Helsingin eri asuinalueilla ei näytä olevan kovin suurta eroa pääradan itäisen ja läntisen puolen välillä. Toisin sanoen yleisöä riittää niin Töölön kuin Kallion alueelta ja näyttää siltä, että Kallion painoarvo kulttuuriyleisönä on kasvussa.

Helsingin juhlatiikkojen yleisö 2002, pääkaupunkiseudun asukkaiden asuinpaikka

Aluejako

Pääkaupunkiseutu:	Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa
Kehysalue:	Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula ja Vihti
Helsingin seutu:	Pääkaupunkiseutu ja kehysalue
Uusimaa:	Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat

Käsitteitä

Asunnon ostoaikomukset:

Niiden kotitalouksien osuus, jotka aikovat ostaa asunnon varmasti tai mahdollisesti seuraavan vuoden aikana.

Ilmanlaatuindeksi:

Ilman epäpuhtauksien (rikkidioksidi, typpidioksidi, häkä, otsoni ja hengitettävä pöly) kuukausittaisiin maksimiarvoihin perustuva indeksi.

Julkisen liikenteen matkustajat:

Helsingin sisäisen liikenteen matkustajamäärä.

Kuolleisuus (eli kuolevuus):

Käsitteellä tarkoitetaan kuolemista ilmiönä, jonka väestöllistä vaikutusta tutkitaan, tai mitä tahansa mittalukua, joka ilmoittaa kuolleiden osuuden (yleensä promilleina) väestöstä tai jostakin väestönosasta.

Lento- ja laivaliikenteen matkustajat:

Lähteneet ja saapuneet matkustajat yhteensä.

Myynti:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten arvonlisäveron alainen myynti.

Palkkasumma:

Helsingin seudulla sijaitsevien yritysten maksama palkkasumma.

Rikokset:

Väkivaltarikokset – poliisin tietoon tulleet henkeen tai terveyteen kohdistuvat rikokset sekä siveellisyyserikokset; Omaisuusrikokset – poliisin tietoon tulleet varkaudet, näpistyksen, ryöstöt, vahingon teot, moottoriajoneuvon luvattomat käyttöönotot, petokset jne.

Saldoluku:

Saldoluvulla suhdanne- ja kuluttajabarometrissä kuvataan odotuksia, ja se saadaan, kun myönteisten vastausten prosenttiosuuksista vähennetään kielteisten vastausten prosenttiosuudet. Positiivinen luku kuvaa optimistisia odotuksia.

Tuotanto:

Kuvaa alueen yritysten ja muiden yhteisöjen tuotannollista aktiiviteettia. 1) Helsingin seutu: Toimialoittaisten tuotannon kehitystä ennakoivien indikaattorien perusteella konstruoitu Helsingin seudun kokonaistuotannon ennakoiva kuvaaja. Tuorein katsauksessa esitettävä tieto perustuu indikaattoreiden ennakoarvoihin. Tietolähde: Kaupunkitutkimus. 2) Suomi: Tilastokeskuksen Kansantalouden neljännesvuositilinpäiden bruttokansantuote kiintein hinnoin lukuun ottamatta tuoreinta neljänestä. Tuorein neljännes on Kaupunkitutkimuksen laatima ennakoarvio.

Työnvälitystilasto:

Työministeriön tilasto, joka perustuu työnhakijoiden rekisteriin. Työvoimatutkimuksen ja työministeriön luvut poikkeavat: työvoimatutkimuksen työttömyysasteet ovat 2–3 prosenttiyksikköä pienempiä.

Työttömyysaste:

Työttömien osuus työvoimasta.

Työvoimatutkimus:

Tilastokeskuksen otospohjainen kuukausittain tehtävä haastattelututkimus. Työllisyyttä koskevissa toimialoittaisissa tiedoissa on pienten toimialojen kohdalla suurehko virhemarginaali.

HELSINGIN SEUDUN SUUNNAT

Ilmestyy vuonna 2004 viikoilla 10, 23, 36, 49

Toimitus ja julkaisija

Helsingin kaupungin tietokeskus

PL 5520

00099 Helsingin kaupunki

Faksi (09) 169 3200

www.hel.fi/tietokeskus/tilastoja/suunnat, www.ytv.fi

Lisätietoja:

Leena Hietaniemi, Helsingin kaupungin tietokeskus, p. (09) 169 3193

leena.hietaniemi@hel.fi

Tuula Lappalainen, Helsingin kaupungin tietokeskus p. (09) 169 3752

tuula.lappalainen@hel.fi

Ari Lainevuori, YTV, puh. (09) 1561 291

ari.lainevuori@ytv.fi

KUSTANTAJAT

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta
(YTV)

Helsingin kaupungin tietokeskus

Espoon tieto- ja tutkimuspalvelu

Vantaan tilasto- ja tutkimusyksikkö

Uudenmaan liitto

Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus

Helsingin kauppakamari